

'Sleep Out' in Den Haag tegen jongerendakloosheid

Actievoerders in Den Haag sliepen 10 oktober in de open lucht. Hiermee vroegen zij aandacht voor de situatie van dakloze jongeren op Wereld Daklozen dag. Zij vinden dat het daklozenbeleid radicaal moet veranderen als Nederland de Europese doelstelling wil halen dat in 2030 niemand meer buiten slaapt.

Het was met 8 graden behoorlijk koud op de Koekamp. Toch brachten op Wereld Daklozen dag zo'n 40 mensen de nacht buiten door in het parkje naast het Malieveld in Den Haag. Eerder die avond deden zij in het bijzijn van zo'n 200 mededemonstranten een dringende oproep aan politici, zorgaanbieders en bestuurders van woningcorporaties om samen met hen te werken aan het uitbannen van jongerendakloosheid.

Manifest

Tijdens de 'Sleep Out' nam staatssecretaris van volksgezondheid Maarten van Ooijen een manifest in ontvangst. Daarin staan zeven zaken die dringend moeten worden aangepakt om ervoor te zorgen dat in 2030 niemand meer op straat slaapt.

Landelijke coalitie

De 'Sleep Out' werd georganiseerd door SamenThuis2030, een landelijke coalitie van jongeren met ervaringskennis en zeven belangenorganisaties zoals Housing First Nederland, Don Bosco en het Straat Consulaat die samenwerken om het daklozenbeleid in Nederland radicaal te veranderen.

Onzichtbare humanitaire crisis

En dat is hard nodig, vindt de coalitie. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat het aantal jongeren dat op straat terechtkomt sinds 2009 is verdrievoudigd. Maar werkelijke kennis over het aantal daklozen is gebrekkig, zegt Joy Falkena van het Straat Consulaat in Den Haag. 'Wij weten nog maar het topje van de ijsberg. Het is een onzichtbare humanitaire crisis. En die moet stoppen, nu. Alle jongeren moeten kunnen dromen van een toekomst.'

Kwetsbare jongeren

De landelijke coalitie verwacht dat met de huidige wooncrisis en een groeiende bestaansonzekerheid een verdere toename voor de hand ligt. Een bijzonder kwetsbare groep zijn de jongeren die op hun achttiende vanuit de jeugdhulpverlening komen, en voor wie geen huisvesting is geregeld.

Van noodopvang naar noodopvang

Een van de buitenslapers die voor het begin van het podiumprogramma alvast haar tentje op heeft gezet is Kelly (23). Zij zet zich als ervaringskundige in als lid van het Jongerenpanel de Derde Kamer en wil tijdens Wereld Daklozen dag opkomen voor de dakloze jongeren van de toekomst. Kelly heeft nu een woning. Maar vanaf haar achttiende trok zij twee jaar lang van noodopvang naar noodopvang. Tussendoor, wanneer daar geen plek voor haar was, sliep ze in parken, op schoolpleinen, met een dunne slaapzak op karton. Haar bezittingen pasten in die tijd in een rugzak. Ze stalde ze op de Koekamp uit op een grondzeil.

'Ik was een mens'

Tussen een yogamatje, een slaapzak en haar kleding liggen boeken. Een biografie van George Orwell en 'Eenzame reiziger' van Jack Kerouac. Maar ook haar dagboeken uit die tijd, een cursus Frans, borduurwerk en houtbewerkingsspullen. Kelly: 'Zodra mensen merken dat je dakloos bent, doen ze niet alleen alsof je niet bestaat, ze weigeren überhaupt jouw kant op te kijken. Alsof je een lantaarnpaal of een prullenbak bent. Dat doet pijn. Ik was een mens voordat ik dakloos werd. Ik ben een mens nu ik dat niet meer ben. En ik wil laten zien dat ik óók mens was toen ik dakloos was. Een mens met gevoelens, en met hobby's.'

Vooroordelen

Femke (23), net als Kelly ervaringsdeskundige hekelt later op het podium de stigma's die aan dakloosheid kleven. 'Op een gegeven moment begin je die labels op jezelf te plakken. Je begint jezelf te zien als vies, als crimineel, als verslaafd, als niks eigenlijk.'

Wat je dan vaak vergeet is dat je veel meer bent. Wij hebben problematiek, maar wij zijn niet die problematiek. Wij zijn jongeren die alles aan het opbouwen zijn vanuit het niets.'

Zeven punten

De negatieve beeldvorming over dakloosheid en de criminalisering van dakloze mensen stoppen, dat is één van de zeven actiepunten uit het SamenThuis2030-manifest. Geef prioriteit aan jongerendakloosheid, dat staat in het manifest op nummer één. Andere zaken waarvoor gepleit wordt zijn het investeren in kennis over dakloosheid en het zorgen voor voldoende inkomen en het voorkomen van schulden. Want zoals ex-dakloze Ashley (26) zegt: 'Het kan niet zo zijn dat jongeren met een schuld van 300 euro worden weggestuurd door de gemeente met de woorden 'Kom maar terug als je 10.000 euro schuld hebt, want dan pas kom je in aanmerking voor schuldhulpverlening. Zo komen jongeren van de regen in de drup.' Ook pleit de landelijke coalitie voor zorg die toegankelijk is voor jongeren met risico op dakloosheid en dringt de SamenThuis2030-coalitie erop aan de jongeren te betrekken bij het vinden van oplossingen.

Duivelse dilemma's

'Stel, je bent door jeugdzorg al jong uit huis geplaatst. Ga je op je achttiende weer bij je moeder wonen en hopen dat het goed gaat. Of toch maar op de bank bij vrienden en hopen dat je ooit een betaalbare woning vindt?' Verschillende politici die aanwezig waren bij de manifestatie kregen op het podium dit soort moeilijke keuzes voorgelegd. Wat zouden zij doen? De Kamerleden en wethouders moesten toegeven: dat zijn duivelse dilemma's. Het zijn vraagstukken waar jonge daklozen zich echt voor gesteld zien. Hun boodschap: 'Wij hebben de ervaring en expertise. Betrek ons bij het maken van beleid.'

Het is een woonprobleem

Een belangrijke zaak die volgens het manifest ook moet worden aangepakt is het gebrek aan woonruimte. De Haagse wethouder Martijn Balster onderschrijft dat jongerendakloosheid in eerste instantie een woonprobleem is. 'In Den Haag wordt nu meer betaalbaar gebouwd dan ooit. Maar we lossen het niet met een knip met de vingers op. Het duurt een paar jaar voordat de nieuwe woningen er staan. We moeten dus ook investeren in Flexwoningen en het vinden van plekken in de bestaande stad om woningen te realiseren voor iedereen die dat nodig heeft. Want wonen is een mensenrecht.'

Het gaat om een dak boven je hoofd

Maarten van Ooijen, die als staatssecretaris voor volksgezondheid verantwoordelijk is voor het daklozenbeleid in Nederland, en het manifest aan het einde van de avond in ontvangst komt nemen, is het ermee eens dat er meer aandacht en urgentie voor jeugddakloosheid wordt gevraagd: 'Het gaat om het meest basale wat er bestaat. Namelijk een dak boven je hoofd.'

Eerste concrete stappen

Van Ooijen wil niet wachten tot 2030 met het uitbannen van dakloosheid. 'Mijn inzet is om elk jaar het aantal dakloze mensen te laten dalen in Nederland. En als je elk jaar resultaten wilt boeken, dan moet je je er elke dag aan werken. Ik ben nu druk bezig afspraken te maken met alle aanwezige betrokkenen over het plan van aanpak. Daar wordt intensief over gesproken, meegepraat en gediscussieerd.'

Extra geld naar slaapplekken

De staatssecretaris zegt toe nog dit jaar extra geld te steken in een aantal concrete projecten die gemeenten de afgelopen jaren al hebben ontwikkeld, maar die nog niet tot uitvoering zijn gekomen of die nog niet afgerond waren. Van Ooijen: 'Het gaat bijvoorbeeld om het ombouwen van opvanglocaties, zodat jongeren met meer privacy op eigen kamers kunnen slapen in plaats van op slaapzalen. En om woonprojecten die nu ontwikkeld worden met extra geld voor begeleiding.'

De enige echte oplossing voor dakloosheid: een dak boven je hoofd

Over de vraag welke van de zeven punten hij het belangrijkste vindt, is Van Ooijen stellig: 'Juist vanuit alle gesprekken die ik voerde met mensen die dakloos waren of nog steeds zijn, is mij duidelijk geworden dat er maar één echte oplossing is voor dakloosheid. En dat is een dak boven je hoofd. Al het andere is een surrogaatoplossing. Daarom zeg ik: 'Zet alles op alles om woningen voor jongeren te realiseren.'

Leeftijdsgrens uit de wet

Tweede Kamerlid Lisa Westerveld zegt toe snel met een Initiatiefwet te komen die de leeftijdsgrens van 18 jaar uit de Jeugdwet moet schrappen. Dat wordt met veel gejuich door de aanwezigen op de Koekamp ontvangen. Jongeren die op hun achttiende uit de jeugdzorg komen, raken hun vertrouwde hulpverleners kwijt. Zonder dat er huisvesting is geregeld, hebben zij extra veel kans om dakloos te worden.

Landelijke coalitie SamenThuis2030 pleit ervoor dat de leeftijdsgrens helemaal verdwijnt en dat jongeren die jeugdhulp krijgen pas worden losgelaten als hun Big 5 op orde is: een woning, genoeg geld om van te leven, werk en/of school, iemand om op terug te vallen, en mentaal en fysiek sterk genoeg zodat je het gevoel hebt het leven aan te kunnen.

Bron: Woonbond
11 oktober 2022